

Jövőre veletek ugyanitt (Magyar Nemzet Online, 2003. július 29.)

Tusnádi táborélet: egy igazán közvetlen civil fórum – Két ellenrendezvény, megbotránkoztató magyar popzenekarok

Lukács Csaba (Erdély, Románia)

Kürtőskalács, akadozva működő mobilhálózat, „híres emberek” rövidnadrágban és román–magyar párbeszéd a jófajta csíki sör mellett – egy hét az erdélyi Tusnádfürdőn, ahol immár tizennégy esztendeje készítik a szórakozás-nyaralás-együtt gondolkodás különös koktéliját, egyre nagyobb sikerrel. Annak ellenére, hogy sokan nem nézik jó szemmel a konzervatív beállítottságú kezdeményezést.

Hétszáz kilométert kellett autózni-vonatozni Budapestről annak, aki részt akart venni a XIV. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor eseményein. És meg kellett fejtenie a rejtvényt: ha bálványosi szabadegyetem, akkor miért tartják Tusnádfürdőn? A kérdés megoldása egyszerűbb, mint a szabadegyetem működésének titka: a tábor gyorsan kinőtte a bálványosi sátorozás lehetőségeit, így kézenfekvő volt a fürdővároska Univers kempingje mellett dönteni, mely több embernek jobb körülményeket tud nyújtani. De hogy miért tartja sok ezer ember fontosnak egy forró nyári héten előadásokat hallgatva tölteni a délelőtti órákat, azt nehezebb megválaszolni.

Az idén „személyi igazolványra érett”, tizennégy esztendő rendezvénynek két konkurense is akadt. Az egyiket több éve megszervezik a Tusnádtól nem is olyan távoli Marosfőn: a nem titkoltnak „ellenrendezvénynek” szánt nyári egyetem napra pontosan akkor indult és fejeződött be, mint a nagyobb hagyományokkal rendelkező társa. Jóval zártabb, mint a román–magyar kötetlen párbeszédre létrehozott tusnádi tábor: az ország különböző városaiból összegyűjtött román ajkú egyetemisták utazását és teljes ellátását fizették a titokzatos szervezők, a témák pedig gyakran magyarelleneseek voltak: a Székelyföldről „elűldözött” románoktól, a regionalizmus veszélyeinek ecseteléséig és a magyar irredentizmus fenyegetéséig sok mindenről szó esett.

A másik konkurens idejében találmány: az RMDSZ-hez közel álló ifjúsági szervezetek valami csoda folytán épp ebben az időszakban szerveztek hatalmas bulit a Marosvásárhely közeli víkendtelepen. Munkálkodásukat az anyaországi döntéshozók közel ötször annyi magyarországi adóforinttal támogatták, mint azét a táborét, amelyet idén két egykori államelnök tisztelt meg jelenlétével. A félsziget szervezői igazi popfesztivált szerveztek, gondosan ügyelve arra, hogy a magyarországi fellépőkkel megkötött szerződés ne engedje a másik rendezvényen való fellépést. A Kispál és a Borz mégis mindkettőn zenélhetett, igaz, Tusnádon Bandi a hegyről címmel adva elő a produkciót. A Tusnádra egy autóbusznyi egyetemi tanárt delegáló kolozsvári Babes-Bolyai Egyetem munkatársai azt sem tagadták, hogy többüket felhívta Markó Béla, nem javasolva az „irredenta és magyarkodó” rendezvényen való jelenlétüket. A hangsúlyozottan diákszórakoztatásra kitalált félszigetre azért fű alatt beslisszolt a politika is: az Igen, irány Európa! címmel megrendezett előadásokra nagyszámú anyaországi kormánypárti politikus és közhivatalnok ment el, ám közülük egy sem tartotta fontosnak eleget tenni a tusnádi meghívásnak.

A tusnádi tábor mindezek ellenére – vagy talán éppen ennek köszönhetően – sikeres volt. Soha ennyi anyaországi érdeklődő nem volt kíváncsi az előadásokra, az előadók sem mondták le a meghívást és az utolsó előtti napon az Orbán Viktor–Emil Constantinescu–Adrian Severin–Schöpflin György négyes előadására a környékbeli lakosság is nagy számban ellátogatott. És azon sincs mit titkolni: míg a Maros partján a bulizni vágyók mellett a szocialista-liberális érzelmű fiatalok érezték jól magukat, az Olt mellé – a hagyományoknak megfelelően – a konzervatív, nemzeti világgéppel rendelkezők látogattak el. A rendezvény szülőatyjai között sok a fideszes

politikus és a helyi szervezők is inkább az RMDSZ belső ellenzékéhez, a Reform Tömörüléshez tartoznak, ha már nem hagyták el végleg a szervezetet.

Aki azonban azt gondolja, hogy a Szent Anna-tótól nem messze lévő kempingbe a búskomor nemzetféltek adtak találkát egymásnak, az súlyosan téved: az őszinte, ám egymás véleményét meghallgató politizálás mellett jó hangulatú irodalmi beszélgetésekre, sikeres színházi produkciókra és fergeteges hangulatú bulikra is sor került. A szervezők nyitottságára jellemző, hogy a konzervatívnak egyáltalán nem mondható magyarországi reggaezenekart, a Ladánybene 27-et is meghívták, akik ezt azzal hálálták meg, hogy marihuánát népszerűsítő transzparenst tettek a színpadra, és a dalok közötti konferálásokban az erdélyi fűről és annak termesztéséről beszéltek. A résztvevők közül többen megütköztek az együttes hozzáállásán, ám a céna sokakban csak másnap szakadt el, amikor a Kispál és a Borz együttes énekese, Lovasi András a következő gondolatokat osztotta meg a közönséggel: „A leszakadt országrész-nyalást a többi zenekarra bízunk. Ha jól viselkedtek, eljártsszuk a Kicsit szomorkást és felvesszük a Magyar vagyok és turista felíratú pólót.”

A dolgok végül a konzervatív beállítottságát nem titkoló Kovács Ákos, Erdélyben példátlanul igényes fény- és hangtechnikájú koncertjén kerültek a helyükre: a rockzenész Jó estét, Erdély, jó estét, Székelyföld! kiállítással üdvözölte a közel tízezres rajongótábort. A szászvárosi gyökerekkel rendelkező Ákos életében először járt Erdélyben – lapunk kérdésére válaszolva elmondta, hogy bár nagyon régóta hívják, csak most érett meg az idő arra, hogy az otthon megszokott minőségben, a saját felszerelését elhozva tudja megtisztelni az itteni rajongótáborát. – Külön öröm számomra – mondta –, hogy egy konzervatív szellemiségű szabadegyetem színpadán debütálhatok Erdélyben, mivel hozzám is ez az ideológia áll közel.

A Magyarországon példátlan sikerrel játszott Andante című koncertturné szombati állomásán az akusztikus hangszerekre és vonósokra épülő hangzásvilág elbűvölte a szabadegyetem résztvevőit, akik az Ilyenek voltunk című záródalra már egy emberként ugráltak, hatalmas bulit csapva a fenyőfák alatt.

A táborban elhangzott előadásokról már sok szó esett lapunk hasábjain. Most maradjunk a sátrakban, faházikókban, netán magánpanzióban vagy a szocializmusból megmaradt szállodákban lakók hétköznapijainál. A Hargita és Kovászna megyék határán fekvő, csodás természeti adottságú település magán viseli az ország kétarcúságát: az egykori állami vagyomból magánosított szállodákban nehezebb boldogulni a magyar szóval, mert sok esetben még a pincérek is románok, és személyes sértésnek veszik, ha a vendég nehezményezi a sarokban helyi lakodalmas rockot, vagyis úgynevezett „manele”-t játszó muzsikások kornyikálását. A gyakran már magyarországi árákon szervírozott étel minősége még nem eurókonform, és az is előfordul, hogy órákig kell várni a kiszolgálásra. Ottlétünk alatt arra is volt példa, hogy a pincér a tenyerébe írta fel a rendelést, udvariasan elhárítva abbéli igyekezetünket, hogy üres noteszlapokkal segítsük munkáját.

A kereskedelem képtelen felkészülni a tizennégy éve tervezhető eseményre, így az ideérkező több ezer ember a tábor területén például kénytelen kürtős kalácson és a miccsnek nevezett sült kolbászkán tölteni a hetet, ugyanis komolyabb ételt csak akkor vehet, ha egy hétre előre kifizeti a nem túl ínycsiklandozó menzai menüt. Ugyanakkor a településen gomba módra épülnek az egyre jobb panziók, ahol napi két-háromezer forintért akár teljes ellátást is tudnak biztosítani, szállással együtt. De ezekben is érheti meglepetés az embert: az egyikben például egy dupla adag sajtos-sonkás rántottát egy helybeli termelőszövetkezeti nyugdíjas havi járandóságáért, százhatvanezer lejért (ezerkétszáz forintért) szervíroztak.

A higiéniai feltételek is különböznek: a tábor területén levő közös meleg vizes zuhanyzók és illemhelyek tisztasága változó, a szocreál hangulatú szállodák fürdőszobái sem csúcsminőségűek, de a panziókban már európai körülményeket találunk. De nem ez a lényeg – a csodás levegő, a fantasztikus erdők, a vulkáni kráterben kialakult Szent Anna-tó mindenért kárpótol. A kemping területén idéntől a kivágott fenyők csonkjai helyett izgalmas fafaragásokat találunk a budapesti Fabak csoportnak köszönhetően, akik a tusványosi élet jellegzetes figuráit (például kezében flaskát tartó táborlakót) vésték bele a csonkokba. A sátrak között bóklászva minduntalan parlamenti képviselőkre ütközhet az ember, akiket itt tényleg meg lehet hívni egy sörre vagy – a politikusok-értelmiségiek focimeccs keretében – akár le is lehet rúgni egy finom csel után. Apropos, labdarúgás: az öt RMDSZ-es parlamenti képviselőt felsorakoztató kispályás csapat az elődöntőig menetelt a tizenhat együttesből álló tornán.

Ha a tusnádi tábor nem volna, ki kellene találni – fogalmazta meg a zárónapon a szervezők nevében Szilágyi Zsolt képviselő. A rendezvény sok tekintetben hiánypótló, és emiatt rendkívül fontos: a román–magyar civil kapcsolatok kötetlen fóruma; az anyaországi magyarok és a határontúliak jelentős találkozási helye, és nem utolsósorban egy lehetőség arra, hogy a különben csak a tévéhíradókban látott politikusokkal is szót váltszon az, aki ezt szeretné. Románok, magyarok, csángók és nyugat-európai fiatal értelmiségiek számára lett egy biztos pont a július utolsó teljes hetében megszervezett szabadegyetem, ahol már az sem szenzáció, ha a tavaly hallott előadó jövőre miniszterelnökként tér vissza.

Tizennégy évvel ezelőtt elindult egy folyamat az Olt partján, amely bár sokaknak szúrja a szemét, mégis kár lenne befejezni.